

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 4 juni 2008

Mål nr

Ö 1383-05

KLAGANDE

CW

Ombud: Advokat MU

MOTPART

Estate of HGM

Ställföreträdare: CM

SAKEN

Rättegångshinder

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Svea hovrätts beslut den 9 mars 2005 i mål Ö 2357-04

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen avslår överklagandet.

Det ankommer på tingsrätten att i samband med målet efter dess återupptagande pröva frågan om rättegångskostnader i Högsta domstolen.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

CW har yrkat att Högsta domstolen avvisar käromålet och tillerkänner henne ersättning för rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten.

Dödsboet har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

SKÄL

År 1963 avled HGM i delstaten New York i USA där han var bosatt med sin familj. Han var både svensk och amerikansk medborgare. Som dödsbodeläggare efterlämnade han makan CW, sedermera gift CW, och tre söner, däribland CM. Efter HGMs frånfälle bosatte sig änkan och sönerna i Sverige.

HGM hade tillgångar i både Sverige och USA. En bouppteckningsman förordnades av Stockholms tingsrätt år 1964, och bouppteckning förrättades samma år. Vid bouppteckningen antecknades tillgångar och skulder i Sverige, vartill hänfördes också ett amerikanskt checkkonto samt några avgående poster och

skulder upptagna i dollar. Arvskifte förrättades år 1965. Det gjordes inte någon bouppteckning i USA.

År 1999 utsågs CM, som bosatt sig i USA, efter egen ansökan till "administrator of the estate of HGM" genom beslut av Surrogate's Court i Suffolk County i delstaten New York.

HGM Estate har i detta mål genom CM väckt talan mot CW vid Stockholms tingsrätt och yrkat att hon skall förpliktas utge vissa kapitalbelopp jämte ränta samt viss lös egendom. Till grund för talan har det anförts att HGM hade tillgångar i USA som CW tillgodogjort sig trots att de inte ingått i någon bodelning och därför nu skall tillföras det amerikanska dödsboet för skifte mellan sönerna.

CW har i första hand invänt att CM saknar behörighet att företräda HGMs dödsbo, eftersom svensk rätt inte erkänner att det parallellt med ett svenskt dödsbo finns också utländska dödsbon och inte heller att en företrädare grundar sin behörighet på utländsk rätt, när den avlidne var svensk medborgare med egendom i utlandet.

Frågan i Högsta domstolen är om HGM Estate har behörighet att som part väcka talan vid svensk domstol med CM som företrädare.

Boutredningen efter HGM ägde rum i Sverige enligt svensk lag och synes i huvudsak endast ha omfattat hans tillgångar här i landet. Enligt svensk rätt hade det varit möjligt att låta förrättningen omfatta även egendomen i USA, detta med hänvisning till HGMs svenska medborgarskap och oavsett att han var medborgare också i USA (se 2 kap. 2 och 5 §§ lagen, 1937:81, om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo samt i fråga om det svenska med-

borgarskapets prevalens NJA 1976 s. 472, jfr Bergquist, Internationell arvs- och bodelningsrätt, 2003, s. 31 f., 75 f. och Pålsson, Svensk rättspraxis i internationell familje- och arvsrätt, 2 uppl. 2006, s. 34 f., 242 f.). Så skedde alltså inte, och HGM Estate gör nu anspråk på tillgångar som det påstås att HGM efterlämnade i USA.

Dödsboförvaltningar har således kommit till stånd i både Sverige och USA. 1937 års lag hindrar inte att svensk domstol prövar anspråk som ställs av en utländsk dödsboförvaltning, om förvaltningen är så anordnad att den kan uppträda som part vid domstol. Detta får anses gälla också i fall där det varit rättsligt möjligt att låta hela boutredningen ske enligt svensk lag.

Avgörande för den amerikanska dödsboförvaltningens ställning är vad som gäller enligt rättsordningen i USA (jfr Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, 6 uppl. 2004, s. 157 och Karlgren, Kortfattad lärobok i internationell privat- och processrätt, 5 uppl. 1974, s. 82).

Högsta domstolen har med biträde av Utrikesdepartementet hämtat in utredning om innehållet i delstaten New Yorks rättsordning. Av utredningen får anses framgå att en avlidens egendom utgör ”an estate”, som motsvarar ett dödsbo, att ett amerikanskt dödsbo har rättskapacitet samt att det kan väcka talan och uppträda som part i en rättegång i New York.

HGM Estate har därmed behörighet att väcka talan också vid svensk domstol.

Även frågan vem som äger företräda ett dödsbo skall bedömas enligt den lag som reglerar dödsboets rättsliga ställning (jfr Bogdan, a.a. s. 164, 317, även NJA 1945 s. 488).

CM har alltså utsetts till ”administrator” i HGM Estate av en domstol i New York. Av utredningen om rättsordningen där framgår att en administrator i huvudsak kan jämföras med en bouppteckningsman och att han eller hon – med vissa inskränkningar som saknar betydelse i detta mål – kan företräda dödsboet, också inför domstol.

Det kan inte anses vara uppenbart oförenligt med grunderna för den svenska rättsordningen att under angivna förhållanden godta att CM företräder HGM Estate.

CM får därför anses behörig att företräda HGM Estate i målet, och överklagandet skall avslås.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Leif Thorsson, Severin Blomstrand, Torgny Håstad, Per Virdesten och Gudmund Toijer (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Christer Thornefors